

„Праця“
 Просвітний двотижневик
 для
 Руського народу в Бразилії.
 Виходить в Прудентополі кож-
 ного 10. і 22.
 Річна пренумерата для:
 Бразилії 6\$000
 Галичини 10 корон
 Росії 4 рублі
 Півн. Америки і Канади 2 дол.
 Аргентини 3 пези
 Поодинокє число 300 рейсів.
 Видавці: „Видавнича спілка“.
 редагує: Осип Мартинець.
 Endereço:
 „PRACIA“ — Prudentopolis
 Paraná Brazil

„PRACIA“
 jornal quinzenal para os
 Ruthenos no Brazil.
 Sae em Prudentopolis ás 10
 e 22 dia do mez
 Assignatura annual:
 na Republica 6\$000
 Collaboradores diversos.
 Redactor: Osyp Martynec

Прудентополіє 10 марта.

1913.

10 de Março.

Редакция і адміністрация містить ся при
 улиці Major Carvalho (ул. Руська).

Гроші за пренумерату складаєсь по
 кольоніях у місцевого п. агента нашої ча-
 сописи — або посилаючи листом т. зв.
 „валє postal“ Registrado. Кождий пе-
 редплатник дістає чи від агента, чи впрост
 від адміністрації (залежить де зложити
 гроші), посвідку зложеної пренумерати.

Дописи, котріб нарушували личні спра-
 ви осіб, як також не засмотрені повним
 підписом дописувателя, редакция не буде
 їх поміщувати в часописи. Хтоб з допису-
 вателів бажав, щоб его імя було задержане
 в тайні, може собі застеречи, а будьмо
 певні, що редакция імени нікому не ви-
 дасть. Рукописи звертають ся лиш на окре-
 ме жаданє і за зложенєм оплати почто-
 вої.

Листи з просьбою о пораді або о ви-
 ясненє якоїсь справи, мусять мати залуче-
 ну марку на відповідь.

Дрібні оголошеня по 100 рейсів від
 верша. За всякі оголошеня платить ся
 з гори.

Агенти „Праці“.

Іваї о. Петро Осінчук, Іраті Василь
 Процик, Італара Павло Шульган, Павльо
 Фронтінъ Захарко Повідайко, Дорізон Іван
 Мазепа, Вєра Гварані Стефан Гузар, Сан
 Роке — Терезіна Впр. о. Петро Осінчук,
 Марешаль Маллет Олекса Шеремета, Ку-
 ритиба Іван Кутний, Ітайполіс Впр. о. Ігу-
 мен К. Бжуховский, Антоньо Оліто Впр.
 о. Іван Михальчук, Антоньо Кандідо Гри-
 горій Флисак, Жангада Олекса Шаравара,
 Круз Машадо Трофим Ганиш, Іпіранга Іван
 Рудніцій Гважуїра Іван Шеремета,
 Ріо Гранде до Суль — Іжуї Дмитро
 Гаушак, Сільвера Андрій Демків,
 Еспіріто Санто — Уржента Томко Яци-
 шин, Сан Павльо — Корумбатаї Андрій
 Дзятківский,
 Аргентина — Апостолєс Впр. о. Іван
 Солншан, Азара Впр. о. Є. Ананєвич,
 Росія — Київ Велика Підвальна Б.
 Глянчина — Львів Книгарня ім. Шев-
 ченка, Рінок 10.

Наша параньска школа.

Продовженє.

Нема другої справи так много зна-
 тучої, але і тяжкої до зрозуміння, серед
 наших параньських Русинів-Українців,
 як справа нашого шкільництва. Не мо-
 жемо сказати, щоб загал наш нерозумів
 потреби школи, ні — суть оселі де шко-
 ли організують ся, де після можности є
 опіка над ними, але таких осель мало
 у нас, мало.

Ми кажемо, наші школи організують
 ся «після можности», бож справді кож-
 дий розуміє обставини нашого життя у
 Бразилії, що біда матеріальна, розкине-
 ні наші оселі по лісах, брак інтеліген-
 ції, се все каже нам робити те, що мо-
 жемо, після обставин. Годі нам рівна-
 тись з Канадою — Сполученими Держа-
 вами — Галичиною — але знова і не
 вільно нам опускати рук і сказати «ми
 пропащі». А однак другі кажуть нам,
 що ми у Бразилії пропащі. Осє недавно
 в місяці лютім одна часопись галицька
 виразно помістила статю, щоб спинити
 рух еміграційний у Бразилію, а між
 иньшими і те заявила, «ті сотки тисяч
 руських емігрантів, що поселились
 в Бразилії, раз на все витрачені для
 нашого народу».

Що ця статя під заг. «Перед но-
 вого горячкою еміграційною», має за со-
 бою поважні докази, сеґо годі заперечи-
 ти, але видати між нас і так вже збої-
 лях, сей голос: «ви пропащі», сим на-
 рід не піднесеє. Знаєєь, що скорше по-
 тятне за собою нашого емігранта в Ка-
 наді, просвіта англійска і его перетягну-
 на свою сторону, як нас тут у Брази-
 лії. Нас тут нічо не манить і не по-
 тигає, тому ми можемо уговорити навіть
 час, а може і довше як деінде.

Нам треба поміч, потіхи, поради,
 А осєл в чім, то у шкільництві треба

нам поміч в першій мірі. І суть кольо-
 нії наші, що не тратять надії, але орга-
 нізують ся як можуть після обставин
 своїх. Осє подасмо тут допис „кольоніс-
 ти“ з Антонію Оліто, в справі яку об-
 говорюємо:

„Минувшого року дня 7. січня в ко-
 льонії А. Оліто завязалось „Шкільне То-
 вариство ім. Експ. гр. Андрея Шептицько-
 го“. Се Товариство — помімо, що йно рік
 як оно завязалось, а вже до нині числить
 понад 750 членів, бо майже кождий кольо-
 ніст зі своєю родиною є вписаний в члени.
 А що майже кождий є членом — тому
 там супроти школи і киринячів нема. Хи-
 бань йно такий не є членом, що і в Га-
 личині школи ніколи не бачив та про на-
 уку нич не чув, але цмокав жидівські ла-
 пи, або за шинквасом стояв та спрова-
 вав шпагітівку, або в шабас сірки черкав.
 Однак і таких є мало. А може хочети зна-
 ти хто таким колись був — то зайдіть
 в сю кольонію а спитайте, хто не є
 в Шкільнім Товаристві членом, а сейчас
 про нього довідаєте ся.

Вписове і річна вкладка не так вели-
 ка, бо йно 900 рейсів від подружених, а
 500 р. від хлопців і дівчат. 900 чи там
 500 рейсів на ціліський рік, не такий там
 величезний гріш. А і обовязок члена не
 такий страшний, бо йно має дбати про
 школу, про просвіту молодіжи, та тому,
 що против киринить, сказати правду в очи
 і більше нічо. За се все не лиш, що
 его дитина має перше місце в школі, але
 і два рази до року править ся С. Божа.
 Одна о всяком прошеню — членів, а друга
 з парастасом о упокої померших членів.
 І так довго буде правитись, доки се То-
 вариство буде існувати. Про се дбає їхня
 шкільна рада з председателем. Но і ска-
 жим — чий воно не гарне? До школи —
 посилає дитину кождий, бо є членом — но
 і мусить словнияз свій обовязок. Вкладку
 платить кождий, бо там тих пару рейсів
 на рік — не такий великий гріш — а зер-
 но до зернятка тай вже є купка. Таких
 кілька купок но і за пару літ товариство
 має зацо купити шакер з гервою, а якої
 мож оплатити і учителя і поставити школу,
 читальню, а навіть і крамєницю. Сказав
 би може хтось на се — та що мені з того
 — я старший, а дітий не маю — от приї-
 де час, и впру, тай небуду того і бачи.

ПРО СТАРІ ЧАСИ НА УКРАЇНІ.

Коротка історія України.

Написав Михайло Грушевський,

професор української історії в університеті у Львові.

2. Про найдавніші часи.

Народ наш живе на Україні уже дуже давно. Тисячу двіста або триста літ тому (600 або 700 літ по Рождестві Христовім), жили вже наші люди мало не по цілій Україні, як і тепер.

До того часу, перед тим як народився Христос і по Христовім Рождестві, з яких тисячу літ, в степовім краю, ближше до Чорного моря, жили народи одного коріння з теперішніми Персами, що кохалися в худобі, в конях і здебільшого кочували по степах з худобою, живучи в шатрах. Звалися вони Скити, Сармати, Алани. По них то полишилися в степах наших високі могили, насипані над їх царями та ватажками; нащадків їх не лишилося в наших сторонах, тільки на Кавказі зостався народ з того коріння, зветься Осетинами.

Під той час, як сі народи жили в степах над Чорним морем, народи славянського коріння, між ними і наші предки, сиділи далше від моря, в краю лісовім, та й тім — середнім, між лісом і степами, і множачи ся з часом, посувалися все далі на полудень. Степові народи з часом, ставали слабші, ставало їх менше, а далі й зовсім порозганяли їх нові орди турецького та угорського коріння, що почали сунути в Чорноморські степи з Азії по Рождестві Христовім. Були то Гуни, Авари, Болгари, Угри. Вони не зіставляли ся жити в наших степах, а йшли далі в Дунайські краї, тільки порозганяли з наших степів попередні народи. Степи стали мало що не порожні, бодай часами порожніми стояли, і тоді стали наші люди осідати тут, і так засіли майже всю теперішню Україну, аж до моря Чорного, Азовського і до Дунаю.

Простору було досить, і люди осідали зрідка, хуторами. Кожний рід осідав окремо і жив собі осібно. Жили почасті з хліборобства, а також випасали худобу, ловили рибу і звіря в лісах, в бжільництві кохалися дуже, особливо в лісовій стороні бижол водилися в видовбаних в дереві дуплах, як улих, так зимували. Земля довго була неділена, а й господарили спільно великими сім'ями: сини не ділили ся, жили разом, а порядкував господарством котрийсь старший віком, або котрий оборотнійший. Ще недавно бували на Україні такі великі, неділені сімі, душ часом по 20 і 30 в одній, що мали спільне господарство.

Вірили, що є такі боги, що правлять світом, і особливо шанували тих, від яких надіяли ся добра в господарстві: бога Перуна, що посилав грім і блискавицю, сонце зване Дажь-богом, бога Волоса, що пильнує худоби. Їм молили ся і жертвували ріжну страву, але не було до того ані церков ані священників (жреців,) а справляв ті молитви кожний за свій рід. Як сонце повертало на весну, коло теперішнього Різдва, святкували прихід нового року, се й досі задержало ся на Різдво, на Новий рік, як вечеряють серед снопів, бажають собі доброго урожаю, посівають зерном на щастя; усе оте позоставало ся ще з тих давних, давних часів, як ще наші люди не були християнами. Прихід весни стрічали веснянками, а на поворот

сонця з літа на осінь було сьвято Купала, що й досі справляють ся між нашими людьми. Ще й тепер памятають і „мертвецький великдень“, так само стародавнє сьвято предків наших день померших. Тодішні люди вірили, що душа не вмирає з чоловіком, а далі живе там саме, де жив покійник. Ховаючи небіжчика, клали ему в могилу страву й всякі річи, потрібні до пожитку; се все закопували, або палили разом з покійником, клали в миску або глечик, і засипали землею.

Для громадських справ сходили ся старші з родів сімей на раду — звало ся отсе віче; там порядкували й рішали, що треба. Було подекуди старшини, звані князями, але вони не мали великої сили бо всякі справи рішала громада, віче, а князі мусіли громади слухати. Війска не було, а як треба було боронити ся, то хто був дужий, збирав ся з тим, що мавчи з списом, чи з мечем, на кони чи піший і йшли боронити ся, чи воювати ся. Для оборони ставили городи; десь серед ліса чи болота, або на високім шпилю сипали вали, копали рови, аби ворог не міг приступити. В небезпечний час тогди збирали своє майно, жінок і дітей і боронили ся від ворога. Досі від тих городів позоставало ся багато городищ. В спокійні часи ті городи з дебільшого стояли порожні, а люди жили собі по хуторах. Тільки в декотрих городах завсігди мешкали люди, особливо заможнійші, богадші, купці для безпечности; туди приїздили і чужі купці на торги та привозили товари.

Так жили собі предки наші довго окремо. Кожний знав тільки свою околицю, свій город: мали своїх старших, а инші люди до них не належали. Звали ся ріжними іменами: в теперішній Чернигівщині та Полтавщині люди звали ся Сіверяне, найважнійші городи у них були Чернигів, Новгород Сіверський і Переяслав. Люди коло Києва звали ся Поляне, а земля та звала ся ще инакше Руською землею. Ті що сиділи над Тетеревою і Случею в великих лісах звали ся „Деревляне“. Ті, що на Волині, Дуліби. Одного спільного імени не мали, бо жили окремо, і спільної управи не було. Аж пійзнійше се стало ся, а саме як зараз бачимо.

(Дальше буде).

ВЕЛИКОМУ КОБЗАРЕВИ

Т. ШЕВЧЕНКОВИ.

Як високо підняв ся Ти,
Своєю світлою душею!
Засяв, мов сонце над землею,
Де в ярмах плакали брати.
І Ти почув їх і прийшов,
З своєю лірою сьвятою, —
На ній розказував з журбою,
Свої жалі, свою любов...
Ти розмавляв огнем-словами,
За люд окриджений страждав,
Найменшим сльози утирав,
І сам не раз вмивався сльозами...
Скрізь рознеслись Твої слова,
Серця огнями запалили,
Нечулих серцем розбудили, —
І знова правда ожила.

П. Гай.

Добре — пожди, а ще і тобі щось скажу. бо і для тебе є тут велике хісно — і так: Хтось вписав ся в члени і дав один раз вкладку но і надійшов час его смерти і він покинув той світ, а пішов там де мусів іти. Він по собі не лишив жадної рідни — вмер — і як раз бідачесько дівстав ся в посмертні муки. Ту не мав жадної рідни тай і нема кому за нього помолитись — а там для нього одна капінючка широй молитви угасилаб его спрагу. Коби міг то кликав би як той богач Авраама, щоби післяв брата Лазара, найби хоть ушочив кінець свого пальця та ухолодив ему язик, — але шож кож він і такого брата не має. Но і біда — і то ще яка біда.

А так, колиб він не колись був членом і до смерти повнив членські обовязки, буде правитись з товариства С. Божа, а сьвященник буде Г. Бога молив: о рабі Божім і бувшій „Шкільного Товариства“ члені, о еме простить ся ему всякое его согршєніє... або „яко да Г. Бог наш учинить душу є ідиже сьвяті і праведні упокоюють ся“, а всі люди — ціле товариство — сотки грудей за сьвященником Господа Бога молять: „Господи помилуй!“ Но і чижби Г. Бог сьвященника і сотки кличущих сердець не вислухав? Таж бо Він є добрий. В прочім і Сам сказав — „просить а дасть ся вам.“ Но і шожби тоді дав опущений гршєник коби так за нього хтось згадав? Та подумайте панове кольоністи! А також треба нам знати ще і то, що тут в Бразилії не скоро, або і ніколи ми Русини не дочекаємось того, що би учителя для наших дітей побирав звідкись пенсію, але мусимо самі его удержувати. Хибань тоді, коли виречемось нашої сьв. віри, нашого обряду — виречемось самі себе. А чи хоть оден такий найдесь в нашій кольонії? Ану подумаймо!

Тому то думаєм, що і нам Панове кольоністи здалоби ся се взяти під розвагу та заглянути в наші школи — може би і нам шкільне товариство прийшло в поміч. Глядім, кілько маємо клопоту зі школою та з оплатою учителя! Може би і ми мали якийсь кусень шкільної землі — з якої моглибсьмо оплатити учителя, та і своїм дітям по собі якийсь красний примір лишити. Таж і в нас тих темних калік є багато, чиж би ми не могли тому шириню ся каліцтва запобічи? А нуж рухнємось панове кольоністи, а Бог нам допоможе!“

Кольоніст.

ЗАГАДКА.

Бачить — не бачить,
Чути — не чує,
Мовчки говорить,
Дуже мудрує,
Кривду соромить,
Правди навчає,
Часом жартує,
Сьмішки справляє.
Люба розмова,
Дай Боже, діти,
З нею до віку
Знать ся — дружити.

ВІДГАДКА.

Хтож то така
В сьвітлі щаслива
Мудра правдива
І жартівлива?

Як не вгадали
Стану в пригоді:
Річ коротенька —
Книжечка тай годі.

П. Глібов.

Н. А. Рубакін.

Про великі та грізні явища природи.

(Продовжене).

Замітні явища лучають ся іноді в горах. В Німеччині в невисока гора Брокен. На сь гору ходять численно подорожні тільки для того, щоб побачити цікаве явище. Явище те так і називається „Брокенським привидом“.

На гору йдуть в ранці, до сходу сонця. Ми пішли на гору о четвертій годині рано — оповідає один подорожний. Небо було чисте. На долі під горою, гнав вітер півпрозору мраку. Я звернув ся на вершк гори сніжною до сонця і став дивити ся на небо. Нараз побачив я невидити ся на небо. Нараз побачив я перед собою у воздуху великого чоловіка, прямо великана. В той час сонце було поза мною і великан був подібний до величезної тіни. Та тінь стояла у воздуху і перевисала гори. Само тоді подув сильний вітер і мало не зірвав мені з голови капелюха. Щоб его придержати я підняв руку. В ту хвилину підійшов до мене мій товариш. І на воздуху з явив ся з першим великаном другий чоловік-великоть. Обидва великні наслідували рівночасно наші рухи: що робимо ми те і вони. Якби се були великани? Були се наші власні тіни, корі падали на підносячу ся з долу мраку, наче на стіну. По короткому часі подув сильніший вітер і уніс мраку; тоді великани щезли. Після того з долу, з підгори, піднялась знов мрака; тоді великани з нова з'явилися. Такі явища бувають на многих горах, приміром на горі Ай Петрі в Крмі.

Кружала і вінці веселки (дуги), сьвітлячі стовпи і хрести на небі.

Не лиш на Брокені, але і на інших горах бувають такі привиди. Коли погода зимна, то явище буває ще замітніше. Один лєничий оповідає, що одного разу вийшов він на вершок якоїсь гори в Альпах. Небо було ясне. Вітру не було, тиєнув мороз. Повали почало замрачуватись. Мрака піднімалась з низу, по склонах гори. Вкінці вона піднялась до вершу гори, відкрила гору і лєничого. Коли мрака піднімалась, то мінялись барвами веселки. Веселчинні барви спершу були лєдві замітні, а згодом зробились цілком яркими. В короткім часі вони звучились в одну полосу-веселку. Веселка завернула ся крутим півколом, котре потім зійшлось в кружало. Так отак з'явилась на небі веселка у виді колеси. Трохи пізніше також в мраці з'явилось друге кружало, тільки блідше барвами. Вкінці показалось і третє кружало. Нараз посеред тих трох кружів лєничий пізнав незабаром відбитку своєї власної особи. І коли він похитав головою, во заверушилось усе три

кружала веселки. Се явище стояло кілька хвилин; потім воно щезло. Щезли також веселчинні кружала, а на їх місці лишила ся тільки сьра і густа мрака, яку розганяв легкий вітерець.

І в наших краях можна бачити веселчинні кружала. Такі кружала можна бачити іноді наоколо місяця зимою в морозну ніч. Лучаєть ся, що кругом місяця буває одно кружало, а часом і кілька — одно в другім. Лучаєть ся і так-що на небі являеть ся більше число веселчинних кружал. Іноді вставлені вони один в другий, а часом попереплітані з собою. В холодних краях можна бачити такі кружала в день довкруги сонця. Часом при тім можна спостерегти дивне явище хрест на небі. Сей хрест перетинає своїми раменами круг сонця по самій середині на чотири часті.

Являють ся такі хрести на небі і в ночі. Один моряк оповідає, що він бачив раз в ночі барвний круг наоколо місяця. Посеред круга було видко хрест, а на середині хреста, де перетинають ся его рамена, находив ся місяць. Хрест сяв досить ярко, хоч не так ясно як місяць. А на право і на лєво від хреста на небі було видко по два місяці. Так отже сей моряк бачив рівночасно пять місяців, один справжній а чотири его відбитки; не сяли так гарно, як справжній місяць.

Не один чоловік, а чимало людей бачили на небі сяючий хрест. Хрест сей являеть ся то в день, то в ночі; в середині хреста з находить ся то сонце, то місяць. Такі хрести бачили і в холодних краях, а деколи і в наших.

Лучаєть ся, що на небі буває видко не одно, а два сонця. Одно сонце дійсне і сьвітляче, а друге відбите хоч також сьвітляче. Буває і так, що на небі являеть ся фальшиве сонце у виді сяючого стовпа. Стовп сяє на небі і видаєть ся наче би був огненным, наче з соняшних лучів.

Колиж се бувають такі явища на небі? Хоч як воно загадочне таке явище, то причина его проста, відбитка сонця показуєть ся на хмарах, або на мраці. Кождий бачив, як іноді в соняшній день блищать шиби у вікнах, а се тому, що в них відбиваєть ся сонце. І лід блищить від соняшних лучів. Так само, як у вікнах, відбиваєть ся сонце іноді в хмарі, або в мраці. Відбиваєть ся воно тоді, коли перед сонцем стоїть хмара або мрака, але не звичайна собі мрака, бо мраки, бувають ріжні. В холодних краях бувають приміром мраки із дрібеньких лєдяних шпильочок. Такі шпильочки можна бачити і у нас. Коли сильні морози, вони літають у воздуху і блищать на сонці. Отже із таких і подібних лєдяних шпильочок складають ся іноді мраки і хмари. В такій мраці власне відбиваєть ся сонце не наче в зеркалі і на небі видко тоді два сонця, на сході і на заході, одно сонце напроти другого. Буває се ранком, саме тоді, ко-

ли сонце піднімаєть ся від землі. А коли така мрака або хмара стане між сонцем а землею, або межі місяцем і землею, тоді побачимо із землі инше явище, ось яке: коли соняшні, або місячні лучі проходять крізь хмару або мраку, жотра складаєть ся із лєдяних шпильочок, то сї шпильочки виблискують веселчинними барвами. Від сього й повстають веселчинні круги довкола сонця, тай хрести і фальшиві місяці все те ігра соняшних або місячних лучів в маленьких лєдяних шпильочках, що пливають високо у воздуху.

(Дальше буде).

Управа винограду.

(Продовжене).

При тім притинаню галузок, треба лишень полишити дві або три галузки — всі прочі повідтинати. Чому? бо чим більше галузок, тим винниця буде слабшою.

Се робить ся при кінці серпня або в першій половині вересня. Того самого року приготавлиєсь руштоване і прив'язуєсь галузки до першої поперечки з долини. Так він росте.

В третім року з весною обтинаєсь его в сей спосіб, що притинаючи однолітні галузки, лишаєсь два або три очка, на пальму довгі, що мають вже видати в сїм році овочі, т. е. в третім року.

Виноград любить чистоту. Через занечишене псуєсь та покриваєсь мохом, що его цілковито нищить. Є доброю річю, садити поміж виноград ярину, бо через се користь і ярині і виноградові. Так практикують всі Італіяни, садячи фасолу, капусту і т. и. Так обтинаєсь виноград кожного року на весні. Заки виноград пустить соки, обчищуєсь его зі всіх дрібних галузок, а з великих лишаєсь три до чотири очка на виноград. Так на однім корчі треба лишити три або чотири галузки, притятих на виноград. Се дєсь тому, що чим меньше галузок, тим лучші овочі. Звідси пословиця у Бразиліянів: *Tu me fais pobre, eu te faço rico* (ти мене робиш вбогим, а я тебе богатим).

По обтинаню треба его поприв'язувати до руштованя. Коли виноград пускає листе і цьвіти, є доброю річю забезпечити его перед ржою, щоб не нищилась винниця. Тая ржа кидаєсь звичайно на листе тим способом, що твораєть ся на них жовті плями. Через се листе видіє, скоро усихає і виноград ніколи не дозріє, бо зруйнуєсь ціла винниця. Щоб запобічи тій ржі, берєсь два кільо синього каменя, одно кільо валпа; те все розпускаєсь в сто літрах води і сим плином накроплюєсь листе і цьвіти разом. Се можна зробити і два рази. Тая ржа кидаєсь по більшій часті на звичайний виноград, так званий „Ізабел“. На иньші шляхотні роди пр. „Бержерака“, не кидаєсь.

Коли ягоди вже позав'язувались і дійшли до величини звичайного гороху, є доброю річю, пообтинати над китицями вершки, лишаючи два колінка, а галузки, що не мають жадного овочу, повідтинати. Що до руштованя, чи лучше его робити в виді плота, чи з верхом, се залежить по більшій часті від положеня винниці.

На Угорщині приміром, не пускають

зробив би ряд, колиб ті гроші, які видає на тих, що мансують Бугрів, обернув на дороги, котрі на нашій колонії знаходять ся в найгіршій стані!

На Ірасемі завязалось товариство шкільне, котре постановило вибудувати новий шкільний будинок.

Вспільно годі було се зробити, бо многим здавало ся, що старий будинок шкільний, маленький, низенький, може еще стояти 20 літ. Га! Дурного, а до того усього годі перекопати. Вже працюють першого годі перекопати. Будинок на 8 і 16 м. коло вязана дерева. Будинок на 8 і 16 м. великий. Перед Стрітеном мають надію его звести. Х.

КОЛОНІЯ КАРОЗІНЬО. (землі приватні)

Стан нашої колонії в теперішню хвилину є такий:

Всіх руських родин осівших ся на тій колонії є всего 37, однак є надія на більше, бо много уже нових родин закупили на нашій колонії шакри. Розміщене русинів на тій колонії є таке: на лінії Карозиньо осіло 21. родин, на лінії Жарараці 9 родин, а на лінії Пальмовій 7 родин. Ті три лінії лучать ся з собою одною головною дорогою і творять разом одну колонію Карозиньо.

Школи на нашій колонії до тепер нема, бо тих 37 руських родин не в стані суть побудувати школу і удержати учителя. Нераз роздумував я над тим, як би то мож було ті труднощі поконати і при помочи Божій просвіту на нашій колонії поширити. Аж раз на зборах ревнителейских еще 1912. року, приишла мені на гадку статя про „рідну школу“, яку я вичитав у львівській „Свободі“. Зараз взяв ся я до діла і таки на сих зборах забрав я слово і пояснив своїм братьям значінє і вагу рідної школи, а особливо для нас Русинів в Бразилії і піддавав гадку, щоби на нашій колонії заложити шкільне товариство ім. о. Маркіяна Шашкевича, котре малоби заняти ся нашою школою. Щоби товариству придбати потрібних на ту ціл грошевих фондів, полав я гадку, щоби кожний вступающий в члени товариства зложив якийсь, через збори ухвалений, уділ, а з призиранням в сей спосіб грошей, заложити sklep, з котрого весь чистий дохід мавби йти на удержанє школи і учителя. Ми малибисмо з того еще і ту користь, що кожний член купуючи в своїм sklepі дістане товар дешевше і ліпше зможе свою працю в нім продати ніж де инде, а все те булоби наше і позісталоби при нас. А если Бог позволить, то з часом будемо могли зі зиску удержати не лише школу, але також і читальню. Товариство буде нашою славою і принесе честь колонії.

Гадку подану мною прийняли зібрані братья з великим удивленєм і всі згодили ся на заложєне у нас шкільного товариства.

Зараз на перший початок приступило до сего товариства 15 членів і зложили уділи по 20\$. Коли я опісля добре обчислив ся, побачивем, що уділи ті суть за малі і не вистарчать на заложєне skleпу, длятого я скликав поновні збори, на котрих представив зібраним справу і поставив внесок на підвисненє уділу з 20\$ на 50\$ і отворити венду, котраби була для всіх приступна, і не як ми передше задумували ограничити продаж і купно лише на членів. На випадок еслиби нам нестало сих грошей на заложєне венди, то зможемо забезпечити своїм маєтком, а тоді дістанемо у кожного купця товар. Товариство на сім не стратить, бо всі члени бу-

дуть купувати в своїм sklepі, а також і другі колоністи підвруть нас. Добрі люди зрозуміли мої добрі заміри, що добра а не зла їм бажаю і згодились також і сим разом на мій внесок.

От думаю собі, хвала най буде Найвисшому, що справа так гарно поступала наперед і тішусь в душі, що люди наші зрозуміли потребу просвітного товариства, але радість та не довго тревала. Бісова сила змішала ся в нашу справу і розбила на прах наші добрі заміри. Що товариство розбило ся, завдячити можемо лише людській злобі і темноті, однак, Ви добрі люди не упадайте на душі і не тратьте надії а уповайте на Бога, а Він допоможе нам розпочате діло довести до кінця.

Захарко Повідайко.

ЖАГВАРІ — Рію Гранде до Суль.

.... Коротенько пишу о наших братьях руської релігії. На нашій оселі де ми живемо, Сільвейрі, є тільки 7 родин руських а 3 латинських. Ми тут побудували капличку сьв. О. Николоя, вже від 13-ти літ. До того часу йшло нам ні сяк ні так. Ми отримуємо свої сьвята точно, а далі як буде, не знаємо, бо старі минають ся, а молодіж дичіє. Тут приїжджає ксьондз 2 або 3 рази на рік, іно що він Німець, так діти наші его не розуміють.....

Дмитро Мартинишин.

Заграниця.

Балканська війна.

По зірваню переговорів між Туреччиною а союзними балканськими державами війна розпочала ся на ново. Болгари в сполучі з Сербями бомбардують безнастанно місто Адриянопіль. Місто облягає армія числяча 105.000 люда. Болгарія і Сербія згромадили під Адриянополем тяжкі обложні армати, які роблять великі спустошеня в місті.

Після послідних вістей (если они правдиві), збурено понад 100 домів, багато людей убитих руїнами валячих ся домів. Пишуть, що Турки повісили двох митрополитів — вірменського і грецького, такі в Адриянополи, з пімсти супроти християн. Досі часть Адриянополя вже здобута, збурено також 4 мечетів турецьких (домів молитви). Як з одної сторони так з другої сторони повстав запал военний. Комітет Турків в провинції Айдін, видав прокламацію до цілого народу, щоби кожний боронив вітчизни. Богаті Туркині жертвують свої найцінніші річі, як перли, діаманти, дорогі жемчуги, щоби тим бодай принести пільгу zagrożеній вітчизні.

Більше часте сприяє Туркам на лінії „Чатальджа“, іменно удало ся їм відперти ворога і заняти важні позиції, котрі в передше були в руках Болгар.

По тих всіх неудачах, Туреччина є тепер більше склонною до мирових переговорів, а то тим більше, що знаходить ся тепер дуже в скрутїм положєню фінансовім, немогучи ні звідки роздобути потрібного гроша на дальше провадженє війни. Туреччина звернула ся до великих держав з новою пропозицією в справі відграниченя Болгарії від Туреччини в той спосіб, щоби місто Адриянопіль лежаче по лівім березі ріки Тундри і Марици позістало при

Турції, а передмістя замешкані головню через Болгарів і дворець зеланічний, котрий знаходить ся на правім березі обох рік, припали Болгарії. Пропозицію Туреччини прийняли держави дуже прихильно і старають ся вплинути на Болгарію щоби на підставі сеї пропозиції Туреччини розпочати нові переговори. Але Болгари домагають ся свого т. е. поставили собі за цілє здобути Адриянопіль і не спічнуть доки не осягнуть свого.

Воєнні приготования Росії.

Воєнні приготования Росії до війни з Австрією не устають дальше. Хотяй приготования ті відбувають ся в великій тайні, та мимо сего що зарядженя військові управи не доходять до прилюдної відомости, з причини строгої цензури і замкненя границь, то однак від часу до часу появляють ся вісти, які дають нам спосібність пізнати ближше розміри тих приготований.

Деякі дідичі з пограничних місцевостей і родини урядників з боязни перед війною утікають до Києва. Деякі повідають, що і в Києві не безпечно оставати ся, коли зважити повну боеву готовість Австрії. В двох пограничних губерніях декуди оселяни не хотять брати в аренду землі, говорять: „Приїде Австрияк, то все знищить“.

А Австрія.

Розуміє ся, що Австрія мимо своїх мирних стремлєнь до війни вже так приготована, що лучше не може бути.

Велику вагу привязують тепер в святі політичнім до відручного письма цєсаря Франц Йосифа до російського цєря Николая. Лист цєсарський перевів до Петербурга князь Гогенльогє. Який був зміст сего листу, на разі держать в тайні, але будь-що будь все таки стремить він до мира. Що буде з сего, який вислід, чи війна чи мир, не знати. В Галичині дорожня шалена, приміром у Львові одно яйце 7 крейцарів. Землі не не мож продати, бо всюда відчуваєсь брєк гроша.

Команданти війск, як пише віденська часопись „Н. Ф. Прессе“, видали розпорядженє, що вільно давати урльоп резервістам, але щоби урльопи не переступали 6 процент загально покликаних і не довше 14 днів.

Бразилійські вісти.

В Рію запанувала шалєна дорожничка. Ціна товарів так пішла в гору, що середно заможному годі вижити у місті. Нарід збираєсь на віча, поліція розганяє робучий люд. Та мимо сего мітинги відбулись. Стан Пернамбуко обіцяв знизити ціну цукру о 20 процент. Та дивне се, коли одні борють ся о жите, другі протративши 25 мільонів на карнавал, еще придумують якби карнавал закінчити у велику субботу.

Ціна політика бразилійська обертаєсь тепер біля кандидатів на будущего президента. З того всего виїде таке, що кандидат проголосять в посліднім часі, щоби не було можливо зробити контр агітацію. Се однак, як пишуть бразилійські часописи, спричинить великі заворушеня.

На колонії військовій Деєдро, в ста-

НАЙБІЛШІЙ РУСЬКИЙ СКЛЕП
в Прудентополя.

Василя Войтовича.

Поручаю всім Русинам так місцевим як і з подальших руських осель, мої товари. Великий склад товарів споживчих і різнородних: новітня фазенда, всякі знаряди потрібні до ужитку домового наших пп. кольоністів, як: скла, цорциляни і кухонні знаряди.

Різнородні вина, лікери, горівка і т. п.

Купую збіже — герву. — Маю просторий і сурокійний барак на нічліг для прихожих пп. кольоністів.

Ідіть до свого — свідомого Русина!

Wasilio Wojtowycz

Prudentopolis

Paraná.

Михайло Бабірецький

в Марешаль Маллет,

поручає свій перворядний готель близько стації залізничної, уряджений після наймоднійших вимог. Окремі, ясні, просторі та вигідні кімнати з обслугою. Кухня знаменита, страви вкуені здорові; пивниця заосмотрена богато у всякі знамениті нашітки краєві і заграничні.

Обслуга скоро і точна.

Ціни умірковані!

Hotel VIANNA

Marechal Mallet

Paraná

Никита Доняк — місто ІРАТІ.

Знаний всім зі свого великого skleпу, що его отворив еще в році 1908. — а тепер побільшив в новім перворяднім мурованім домі, в місті Іраті, не далеко стації залізничної.

В його skleпі знайде кождий Русин найлучшої сорти і найдешевший товар. О сім переконаєсь кождий, хто вступить в хату Никити Доняка.

Простора нова сави повна Seccos e Molhados, зелізи, різнородна фазенда, товари споживчі, — а все по ціні найприсутнійшій. Переїжджаючі можуть переночувати, або в бараку, або в салих в горі помешкани. Ті, що мали до діла зі skleпом Никити Доняка, вдоволені з его товару.

До кождого потягу висилаєсь власна каросса. РУСИН ДО РУСИНА Никити Доняка. СВІЙ ДО СВОГО! Никита Доняк, се одинокий руський вендяр в місті Іраті.

Miguel Doniak, Iraty — Paraná.

CASA IMPORTADORA

CARLOS LUMM & IRM.

CURITIBA

Rua do Riachuelo, 30 — End. Teleg. LUMM — Caixa do C. 48

Casa Filial em Ponta Grossa

Rua Santos Dumont — End. Teleg. LUMM — Caixa do Correio 28.

Seccos e Molhados, Ferragens, Armazinhos, Drogas e Tintas.

Фабрика лікорів, Вітгер Бонекамп і Капіле, славний напиток без алькоголю „Вільц“.

Товари споживчі краєві і заграничні.

Вина реньські, Мозелля, до Порто, Маляга, вино Віржень і Райнгольд.

Овочі в консервах.

Склад цукру з Пернамбуко, цукор полудневий, риж, алькоголь з Пернамбуко, селедці, шпагати, шнур і гербата індійська, печі, шріт, цемент, горівка, листи коверти, всякого рода пяпери, пера, олівці, всі прибори до писаня.

Сардинки, сарделлі, сіль груба і мелена.

ЛІКИ ГОМЕОПАТИЧНІ.

Ширіть часопись „ПРАЦЮ“

Приймаєть ся на парата на рік 1913.

ГАЗЕТА „РАДА“.

Єдина в Бразилії українська газета. Видаєть Іван Конона вже восьмий рік. Співробітниками Бжуйі красці сучасні українські пис Михайлики, як М. Коцюбинський, В. Віфлісакко, Г. Чупринка, О. Олесь, М. Дашадосий, С. Єфремов, П. Майорський і т. п.

Відгукують на всі події і мають якісь стосунки з життям українців в Росії Галичині, Буєспіріто, Америці і по інших сторонах. Сан де змогу кожному Українцеві бути часким сином свого народу. Ціна на генталі Бразилії 9\$000.

Адреса: Бароч, Росія — Київ, В. Підвальна ч. 6.

„СВІТЛО“ третій рік виданя.

Журнал приймаєть ся для сеї і школи і виходить раз на місяць (всього 9 кни-

жок, кожна розм. од 5 до 6 аркушів) по такій програмі:

- 1) Статті що до теорії виховання і народньої освіти.
- 2) Ознайомленя з усякими питаннями виховання і практичне пристосуваня їх до шкільного й сяміювого життя.
- 3) Значіння художнього розвитку в справі виховання і освіти.
- 4) Сьогочасне становище народньої освіти, школи і народнього учительства на Україні.
- 5) Хроніка діяльности всяких просвітних, педагогичних і наукових товариств.
- 6) Огляд педагогичних російських і закордонних журналів.
- 7) Твори красеного письменства.
- 8) Бібліографія.

Передплата за кордон (Бразилії 5 карбованців (7\$500)
„СВІТЛО“ Київ, В. Володимирська 93.

„ДОБРА НОВИНА“

народна часопись, присвячена ширеню просвіти і науки та суспільним господарським справам.

„Добра Новина“ виходить покищо що два тижні, а опісля буде виходити кождого тижня. — Річна ціна для Бразилії 5\$000.

„Добра Новина“, у Львові ул. Різвярська ч. 5.

„Канадійський Русин“

тижневник — одинока католицька часопись у Канаді,

поміщує знамениті статі просвітні, наукові, добрі ради, фейлетони дібрані. Новинки з Канади, Сполучених Держав, Старокраєві і Бразилії. Дає добрий погляд на політику держав.

Виходить кождої суботи у Вінніпегу.

Передплата для Бразилії 5\$500

„Canadian Ruthenian“

619 McDermott Ave,

Winnipeg Man. Canada.

У нас можна набути книжки Видавництва

ОО. Василян у Жовкві.

Читайте „Місячник в Бразилії“.

Великий руський склеп Івана Кутного

в Куритибі побіч руської церкви, ул. Віконде до Рійо Бранко!

Поручаю всім Русинам з Куритибі як і з кольоній, мою багато заосмотрену венду і склад ріжних продуктів, так краєвих як і заграничних. Продаж гуртова і деталічна, по ціні дуже приступний — і так продаю: горівку і агварденти, спроваджені впрост з фабрики з Моритес; муку пшеничну, фарину кукурудзяну як найкращої якості, цукор, сушену рибу, селеді, каву мелену і зернятами, начинне кухонне і порцелянове, ріжнородні вина і лікери і т. д.

Купую збіжжя як: жито, кукурудзу, фасолу, бараболі і т. д. Маю заїздне по двіре і стайню для коний, хтоби з п. кольоністів хотів заночувати.

Дальше поручаю мій шевський варстат, де виконуєсь всяку шевську роботу після замовлення, як черевиків і шинелів з найлучшої шкіри і полотна.

Отже прошу п. кольоністів використайте добру нагоду, а притім не забудьте на слово „СВІЙ ДО СВОГО.“

Адреса для листів Rua Sta. Mathilde N. 40.

ПОЗІРІ

Альмейда і Сп. Кеше, властители місцевої аптики подаю до відома всім интересованим, що одержали великий запас лік так краєвих як і заграничних.

Услуга скоро і совісна. Ці найприступнійші.

Лік „Ромеро“ можна дістати в нашій аптиці.

Almeida & Kesh
Prudentopolis.

Читайте і другим давайте!

Жою D. Silva, властитель печкарні „Естрелла“, виготовляє папері цувільних слюбів, інвентарів, ардаментів, просьби (рекеримент на заданені режістра дітий, проби в справі недорозумінь границь лютів, шакрів загород, плотів доріг в кольонії Прудентополіс.

„ПРАЦЯ“

просьвітний двотижневник для Руського народу в Бразилії.

Виходить в Прудентополіс кожного 10. і 22. Річна пренумерата 6\$000.

Видає: Видавнича Спілка.

Редагує: Осип Мартиноць.

„PRACIA“

Prudentopolis Paraná

Руська Печатня в Прудентополіс.

Основа на в 1910. р. в ціли розповсюдження між русько-українським народом в Бразилії і Аргентині видань в дусі релігійно-просьвітнім.

Виготовляє черенками азбуки руської і португальської, всякі роботи друкарські, по цінах приступних.

В печатні можна дістати всілякі книжки видавництва ОО. Василян в Жовкві.

„TYPOGRAPHIA RUTHENA.“

Prudentopolis Paraná Brazil.

„Місіонар в Бразилії“.

релігійний місячник для Русинів католиків.

Виходить в Прудентополіс кожного 1-ого.

Річна пренумерата 2\$000.

Видають ОО. Василяни.

Редагує: о. Рафаїл Криницький ЧСБВ.

„MISSIONAR“

Prudentopolis Paraná.

Руська Гарбарня

МІХАЙЛА КЛЕМНОУСА

Гарбарня отворена в році 1909. уряджена після найновійших вимогів, виправляє шкіру всякого рода після замовлень. За роботу совісну і солідну ручить ся.

Просить ся всіх интересованих, щоб о виправу і купно шкір аголошували ся після нижше поданої адреси:

Miguel Klemnous — c/л. ІВАНУ
Rua Ivahy 5. — Paraná

MUTUA CONSTRUTORA.

Безіменне Товариство будови домів під помешканя

і господарських.

Осідок товариства — Куритиба

улиця 15. Новембра ч. 31.

Coritiba — Paraná — Caixa do correio № 87.

Поясненя і інформації подає в Прудентополіс агенция АДАМА РОТА.

Руська Печатня — в Прудентополіс